

Könyvtári trendjelentések 5.

A photograph of children in costumes in a library. A girl in a black and purple costume with a fur collar is smiling. A boy in a white astronaut suit is holding a small object. A girl in a purple and green costume is looking at the boy. A woman's hand is visible on the right side of the frame.

KÖNYVTÁRI RENDEZVÉNYEK: PROGRAMOK, KÉPZÉSEK

2015–2020

TARTALOM

A könyvtári programok, képzések számának alakulása.....	1
Az eseményeken részt vevők számának alakulása.....	3
Rendezvénytípusok a könyvtárban.....	4

A *Könyvtári rendezvények: programok, képzések* című riportban röviden bemutatjuk a könyvtári programok és képzések változásait 2015-től napjainkig az országos könyvtári statisztika (OSAP 1442) adatai alapján. A riport három alponthoz ismerteti a könyvtári rendezvényekhez kapcsolódó trendek alakulását:

1. a könyvtári programok, képzések számának alakulása;
2. az eseményeken részt vevők számának alakulása;
3. rendezvénytípusok a könyvtárban.

A KÖNYVTÁRI PROGRAMOK, KÉPZÉSEK SZÁMÁNAK ALAKULÁSA

A könyvtárak napjainkban egyre inkább közösségi térként, könyvtári események helyszíneként is funkcionálnak, ahol a látogatók a dokumentumok mellett változatos kulturális programkínálattal találkozhatnak. A könyvtári rendezvények és azok résztvevőinek számát a statisztika 2006 óta méri. A könyvtári statisztikai adatlap útmutatója¹ szerint könyvtári rendezvény a könyvtár által szervezett, saját tereiben vagy külső helyszíneken saját forrásból

megvalósított esemény. Az akár többnapos, de egybefüggően megtartott, azonos című vagy témájú rendezvények (például konferencia, vándorgyűlés) egy programnak veendő, viszont külön számíthatók az időközönként megrendezett, közös címen futó sorozat programjai, például a nyolc alkalomból álló foglalkozássorozat. A riportban a könyvtári rendezvény és a könyvtári esemény fogalmat használjuk szinonimaként, gyűjtőfogalomként. A 2020. évi országos statisztikai adatlaphoz igazodva a rendezvényeket két típusra, könyvtári programra és képzésre bontjuk, ahol ezt a rendelkezésre álló adatok lehetővé teszik.

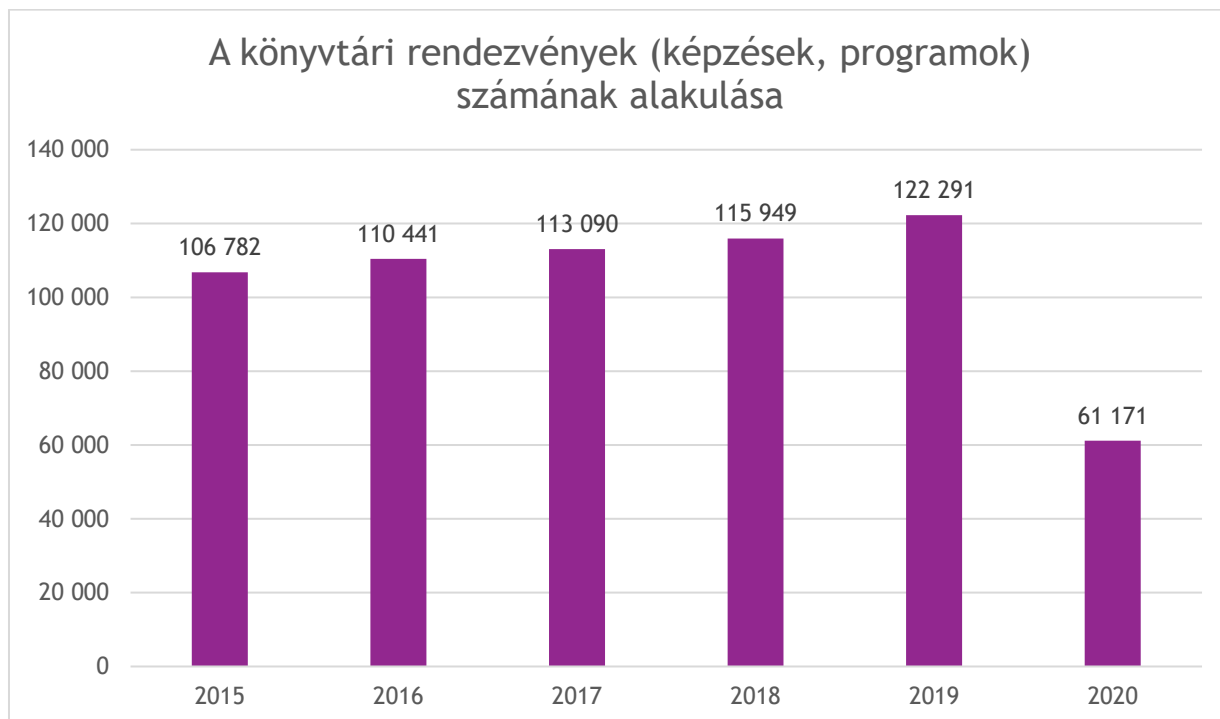
¹ Az OSAP 1442 2020 útmutatója szerint.

1. ábra. Az adott évben rendezvényt szervező könyvtári szolgáltatási pontok arányának alakulása

2015-ben a könyvtári szolgáltatási pontok 85,8%-a, 2016-ban és 2017-ben 86,9%-a, 2019-ben 87,6%-a tartott legalább egy rendezvényt.

Az enyhe emelkedést 2020-ban nagy visszaesés követte: ekkor mindössze az adatszolgáltatók 67,4%-a szervezett eseményt (1. ábra).

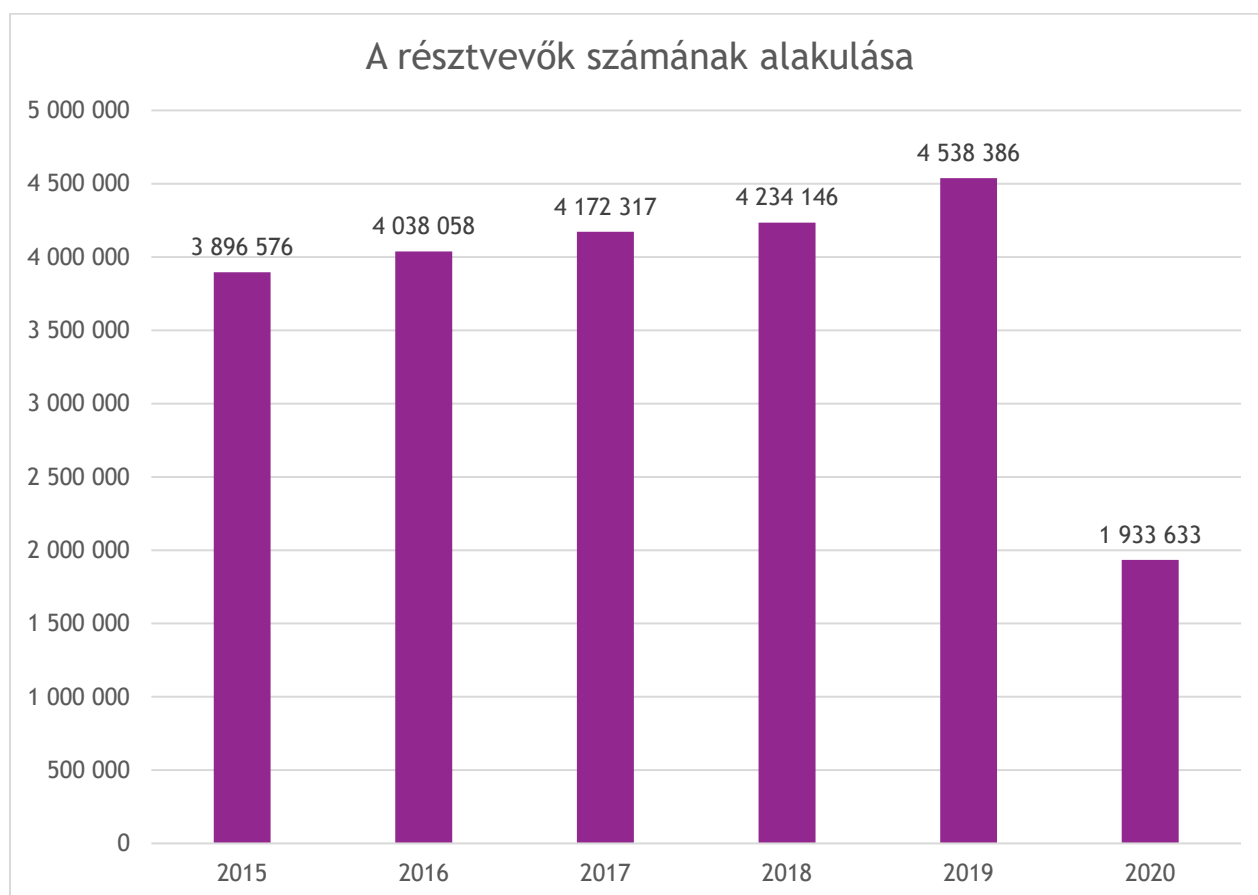

2. ábra. A könyvtári rendezvények (képzések, programok) számának alakulása

A könyvtári programok és képzések száma 2015-től 2019-ig folyamatosan növekedett. Míg 2015-ben mintegy 107 ezer könyvtári rendezvényen vehettek részt az érdeklődők, addig 2019-re ez a szám több mint 15 ezer rendezvénnyel nőtt (122 291 eseményre). 2020-ban a pandémia miatt az online programok és képzések is beleszámolandók

voltak a rendezvények számába. Ennek ellenére az események száma a korábbi évek kevesebb mint a felére csökkent, 61 171-re (2. ábra). Míg 2015-ben a legalább egy rendezvényt szervező szolgáltatási pontra átlagosan 31,3, 2019-ben 35,7, addig 2020-ban 23,3 esemény jutott.

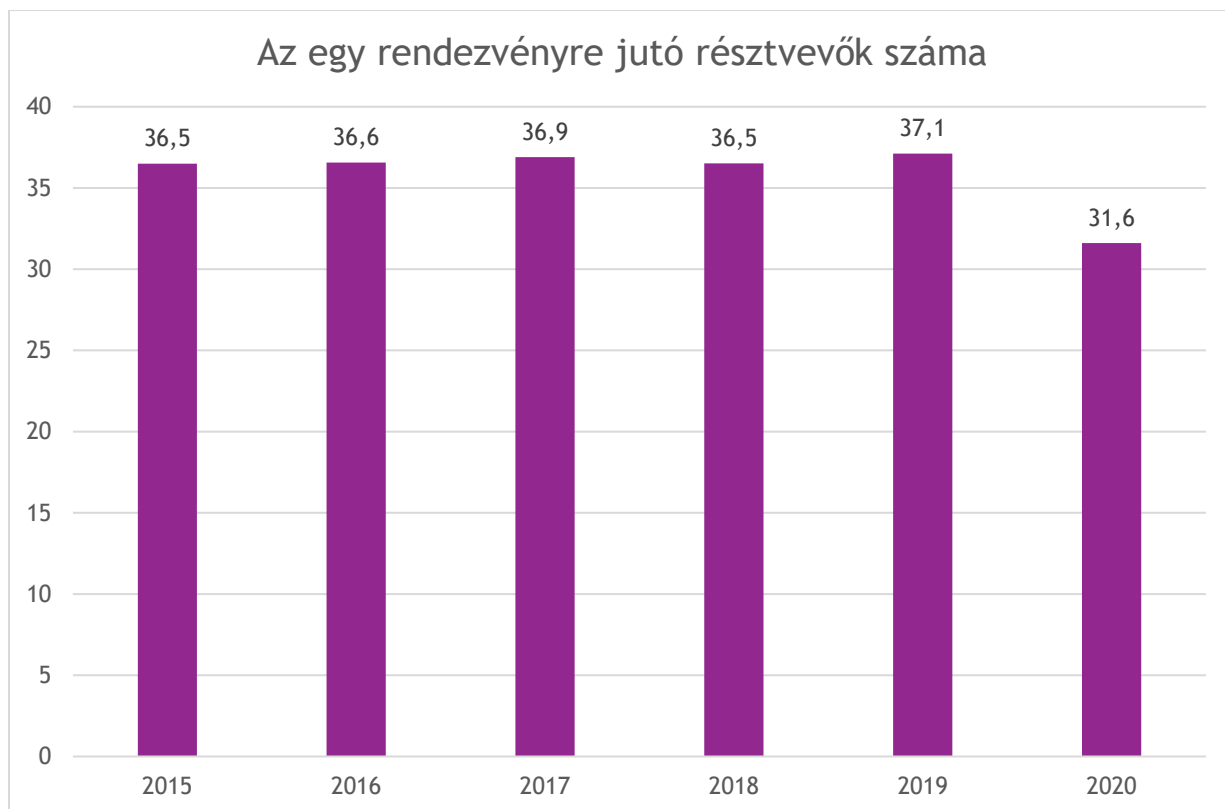
AZ ESEMÉNYEKEN RÉSZT VEVŐK SZÁMÁNAK ALAKULÁSA

3. ábra. A résztvevők számának alakulása

Az események számának emelkedése bővülést jelentett az egyes települések kulturális kínálatában a 2015-től 2019-ig tartó időszakban. Ekkor nemcsak az események száma, hanem az azokon részt vevők száma is dinamikus növekedett. Az országban 2015-ben még mintegy 3,9 millió fő volt résztvevője könyvtári rendezvénynek, 2019-ben már több mint 4,5 millióan látogattak könyvtári

eseményeket. 2020-ban a kényszerű zárvatartás és a biztonságos könyvtárhasználat (például távolságtartás) miatt nagyrészt csak online térben lehetett rendezvényeket tartani. Annak ellenére, hogy ebben az évben a résztvevők számába az online programokat, képzéseket választók is beletartoztak, a látogatók száma így is nagymértékben csökkent (3. ábra).

4. ábra. Az egy rendezvényre jutó résztvevők száma

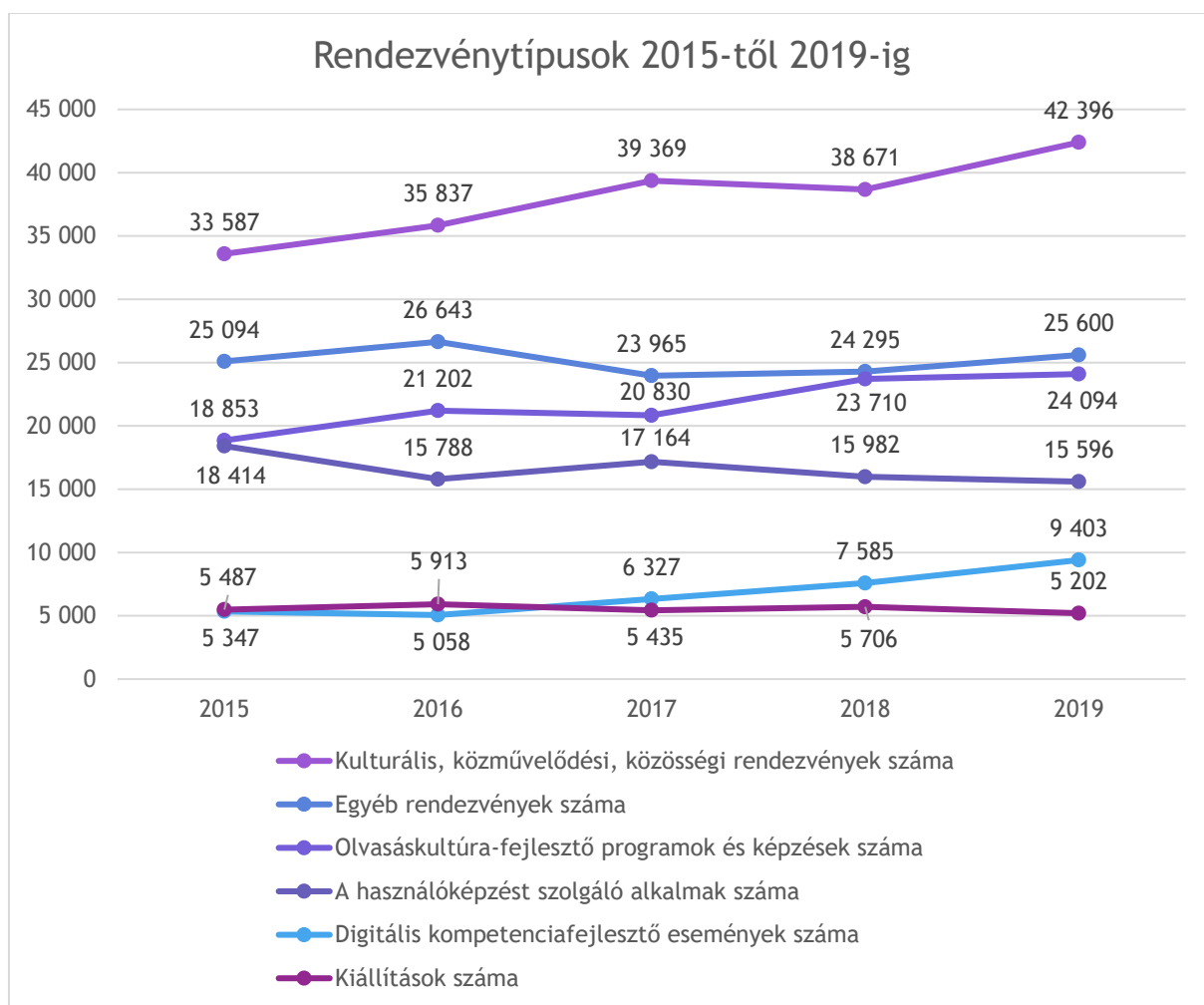
Az egy rendezvényre jutó látogatók száma a 2015-től 2019-ig tartó időszakban enyhe emelkedést mutat: 2015-ben átlagosan 36,5 fő, 2019-ben 37,1 fő volt résztvevője egy

könyvtári eseménynek (4. ábra). Ez a szám (31,6 fő) 2020-ra nem csökkent olyan nagy mértékben mint a résztvevők összesített száma.

RENDEZVÉNYTÍPUSOK A KÖNYVTÁRBAN

Az országos könyvtári statisztikai adatlap az elmúlt hat évben háromféle módon, háromféle bontás szerint gyűjtötte a könyvtári rendezvényekről szóló adatokat. 2015 és 2017 között a programok és a képzések számát egyben, hat külön típusba (kiállítások; kulturális, közművelődési, közösségi rendezvények; használóképzést szolgáló alkalmak; olvasáskultúra-fejlesztő programok; digitális kompetenciafejlesztő események; egyéb rendezvények) sorolva kellett megadni. 2018-ban és 2019-ben a hat rendezvénytípus

kiegészült egy hetedikkel: a konferenciák számát külön sorban volt szükséges jelteni. Az általunk készített 5. ábrán a konferenciákat az egyéb kategóriába soroljuk a 2018–2019-es évben, hogy a korábbi évekkel azonos bontásban lehessen az adatokat szemléltetni. 2020-ban több változás is történt a rendezvényekről szóló adatok szolgáltatásában. Egyrészt a rendezvényeket két nagy csoportba (programok és képzések) kellett bontani, majd az ezekbe a csoportokba tartozó eseményeket többféle szempont szerint besorolni. Idősorba a típusok és a besorolás logikájának megváltozása miatt a 2015 és 2019 közötti adatokat lehet állítani, a 2020-as adatokat külön diagramon ábrázoljuk.

5. ábra. Rendezvénytípusok 2015-től 2019-ig

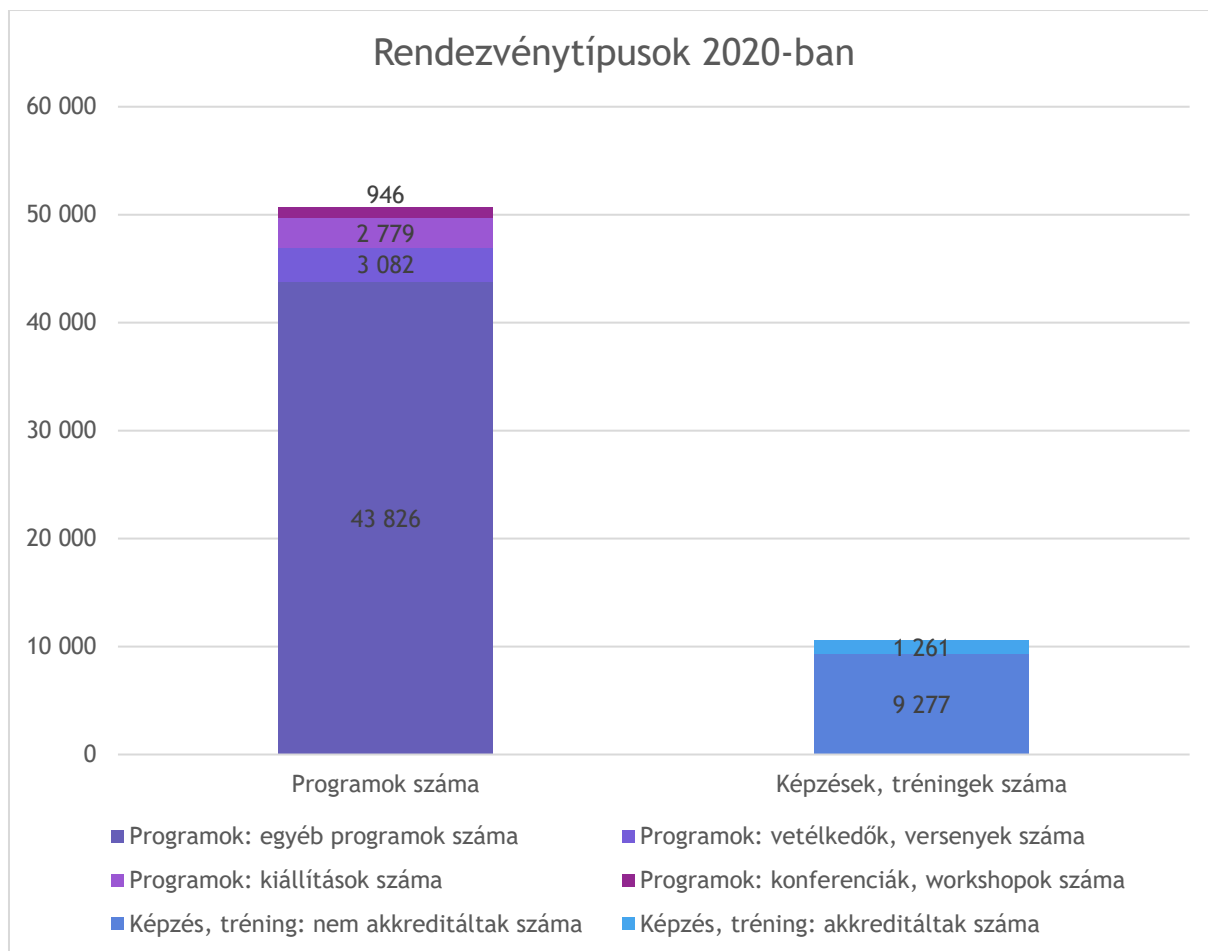
2015 és 2019 között a könyvtári szolgáltatási pontokon a legnagyobb arányban kulturális, közművelődési, közösségi rendezvényeket szerveztek. A számuk ebben az időszakban folyamatosan nőtt. Míg 2015-ben 33 587 ilyen jellegű eseményt kínáltak, addig 2019-ben már 42 396-ot (5. ábra). A második legnagyobb csoportba az Egyéb, más kategóriába nem sorolható rendezvények tartoznak, amelyekhez a 2018–2019-es időszakban a konferenciákat is besoroltuk, hogy a korábbi évekkkel azonos bontásban lehessen az adatokat szemléltetni. A konferenciákhoz a meghatározott témában, kijelölt előadókkal megszervezett tudományos tanácskozások, értekezletek írhatók be.² Nagyfokú emelkedés tapasztalható még az olvasáskultúra-fejlesztő

programok és képzések, valamint a digitális kompetenciafejlesztő események számában. Olvasáskultúra-fejlesztő program például az író-olvasó találkozó, a felolvasás vagy a mesedélután. A digitális kompetenciafejlesztő programhoz az adatszolgáltatók többek között a számítástechnikai eszközök és az internet használatának könyvtári fejlesztését sorolhatják.³ Stagnálás a kiállítások számában látható. Csökkenést mutat a használóképzést szolgáló alkalmak száma. Az országos statisztikai adatlap útmutatója szerint⁴ a használóképzést szolgáló alkalmak közé sorolható a könyvtári szolgáltatások használatának tanítása, például a könyvtárbemutató vagy a használóknak szánt webes szolgáltatásokat ismertető alkalom.

² Az OSAP 1442 2018 útmutatója szerint.

³ Az OSAP 1442 2017 útmutatója szerint.

⁴ Uo.

6. ábra. Rendezvénytípusok 2020-ban

2020-ban a rendezvények 82,7%-a program (50 633), 17,2%-a képzés és tréning (10 538) volt. A programok között több mint 3000 vetélkedő, verseny, mintegy 3000 kiállítás és csaknem 1000 konferencia, workshop volt.

A többi, csaknem 44 ezer program ezekbe a kategóriákba nem sorolható be. A képzések nagyobb része nem akkreditált (9277) volt 2020-ban (6. ábra).

KÉSZÍTETTE

Békésiné Bognár Noémi Erika

OLVASÓSZERKESZTŐ

Gulyás Orsolya

FELELŐS KIADÓ

Fehér Miklós
igazgató
Könyvtári Intézet

TOVÁBBI INFORMÁCIÓ

keo@oszk.hu

A KÉZIRAT LEZÁRÁSA

2021. november 25.

ISSN 2786-4014

ISBN 978-963-201-658-0

KÖNYVTÁRI INTÉZET